

BISERICA și ȘCOLA.

Foia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Nr. 1271 26 Pl./1893.

Cercular,

cătră oficiile protopresbiterale și parohiale gr. or. române și cătră clerul și poporul de sub jurisdicțiunea Consistoriului gr. or. român din Oradea-Mare.

După ce Prévenerabilul Consistoriu metropolitan prin ordinul său de datul 20 August a. c. Nr. 124 M. conform §-lui 1 din Regulamentul de procedură la alegerea deputaților pentru Congresul național-bisericesc, au dispus alegeri nouă de deputați congressuali pe periodul următoriu 1894—1897; în urma-rea acesteia Consistoriul subsemnat, în conformitate cu dispozițiunile espuse în §§. 5—7 din Regulamentul de procedură spre scopul alegerilor nouă de deputați congressuali, iea următoarele măsuri:

I. Districtul acestui Consistoriu, conform împărțirii de mai nainte, pentru alegerea deputaților mireni este împărțit în 6 (șese) cercuri electorale astfel, că fiecare tract protopresbiteral formeză câte un cerc de alegere, ără în privința alegerilor de deputați clericali se împarte în trei colegii electorale astfel, că câte 2 cercuri protopopesce împreună constituie câte un colegiu de alegere.

Pentru conducerea actului de alegere atât la alegerile de deputați clericali cât și la alegerile mirene acest Consistoriu conform §-lui 6 din Regulament denumesce câte un comisariu consistorial precum urmază:

A) Pentru alegerile clericali.

a) Colegiul I electoral se constituie din protopopiatele Oradea-Mare-Pesteș cu locul de alegere în Oradea-Mare. Comisar consistorial: Teodor Filip protopresbiter.

b) Colegiul II se constituie din protopopiatele: Tinca-Beliu, cu locul de alegere în comuna Tinca, comisar consistorial: Petru Suci, protopresbiter.

c) Colegiul III se constituie din protopopiatele Beiuș-Vaşcou, cu locul de alegerea în comuna Beiuș, comisar consistorial: Elia Moga, protopresbiter.

În fiecare colegiu electoral se alege câte un

deputat din cler pentru congresul național-bisericesc pe periodul ce urmăza.

B) Pentru alegerile mirene.

a) Cercul I este compus din protopopiatul Orădii-Mari, locul de scrutiniu Oradea-mare, comisar consistorial Dr. Florian Duma, avocat în Oradea-mare.

b) Cercul II electoral compus din protopopiatul Pesteș, locul de scrutiniu Aleșd, comisariu consistorial Alesandru Filip, notariu cercual în Lugașul inf.

c) Cercul III de alegere constă din protopopiatul Tinca, locul de scrutiniu Tinca, comisar consistorial Iustin Papp, candidat de avocat în Tinca.

d) Cercul IV de alegere constă din protopopiatul Beliu cu locul de scrutiniu în comuna Ucuriș, comisar consistorial Paul Gavrilete, învățător în Beliu.

e) Cercul V de alegere este compus din protopopiatul Beiușului, cu locul de scrutiniu Beiuș, comisar consistorial Paul Papp, avocat în Beiuș.

f) Cercul VI de alegere este compus din protopopiatul Vaşcou, cu locul de scrutiniu în comuna Vaşcou, comisar consistorial Vasiliu Sala, învățătoriu în Vaşcou.

În fiecare cerc de alegere susespus se alege câte un deputat mirén la congresul național-bisericesc pentru periodul următoriu.

II. Alegerea deputaților din cler.

1. Pentru alegerea deputaților din cler se define termin pe 29 Noemvre st. v. (11 Decemvre st. n.) a. c. la 11 ore înainte de amăzi, conform §-lui 18 din Regulament.

2. La ziua și ora prefiptă toți preoții alegători din fiecare colegiu electoral sunt pofțiți a se aduna la locul central (locul de alegere) al colegiului și acolo sub presidiul comisariului consistorial în localitatea designată de acela, conform §-lui 18 din Regulament a se constitui în colegiu electoral și a efectui alegerea unui deputat din cler pentru Congresul național-bisericesc pe periodul următoriu 1894—1897.

3. La efectuarea alegerii de deputat clerical sunt a se observa cu precizie și punctualitate regulile prescrise în §§. 18—26 din Regulamentul de procedură la alegerea deputaților pentru Congresul național-bisericesc votat de congresul național bisericesc al mitropoliei ortodoxe române din Ungaria și Transilvania, în ședința din 11/23 Octomvre 1891 sub Nr. 156, care Regulament la timpul său a fost publicat tuturor oficiilor parohiale subalterne.

III. Alegerea deputaților mireni.

1. Terminul pentru întrunirea sinódelor parohiale electorale în care va fi a să vota în fiecare cerc câte pentru un deputat mirén la congresul național bisericesc pe periodul 1894—1897, se defige pe Dumineca din 5/17 Decemvre după serviciul divin ce se va ține înainte de améđi.

2. Terminul pentru întrunirea colegiului de scrutiniu în tóte șese cercurile se defige pe 14/26 Decemvre la 11 óre înainte de améđi, pe când bărbații de încredere ai sinódelor parohiale electorale din fiecare cerc au a să aduna la locul central al cercului electoral respectiv, numit în punctul I și acolo sub presiul comisariului consistorial a să conștitui în colegiu de scrutiniu conform §-lui 38 din Regulament și apoi după regulile prescrise în §§ 38—41 din Regulamentul congresual, a efectui actul de scrutiniu.

3. Cu privire la efectuarea alegerii deputaților mireni, oficiile parohiale subalterne au a să conforma regulilor prescrise în §. 14—17 din Regulament, érá alegerea de deputat congresual este a să efectui conform regulilor espuse în §§. din 27—37 din Regulamentul congresual.

4. Spre scopul de a puté fi deplin înformați toți alegătorii mireni despre procedura ce este a să urma cu privire la alegerea deputaților mireni pentru Congresul național-bisericesc, acest Consistoriu aflá necesitate a reproduce toți §§. din Regulament referitoriu la aceste alegeri și anume :

Agendele oficiului parochial.

§. 14. Oficiul parochial, primind dela protopresbiterul cerculariul consistorial, are a studia, publica și îndeplini cele prescrise pentru densusul.

§. 15. Duminecă, 8 zile înainte de terminul ficsat de Consistoriul eparchial pentru ținerea Sinodului, parochul locului său suplentul lui, publicá poporului în biserică, în auđul tuturor : ziua, în care se va ținé Sinod parochial estraordinar pentru alegerea unui deputat la Congresul național-bisericesc, din partea cercului electoral, căruia apărține comuna bisericescă ; totodată invitá pre cei îndreptățiți la alegere : ca în ziua alegerii să se adune la biserică cu ceva mai timpuriu de cât altădată, pentru ca premergénd mai curénd ritualele bisericesci, să rămână timp de ajuns pentru ținerea Sinodului electoral.

Parochul local să îngrijesce în mod coréspunđător, ca acéstă publicare să se facă deodată și în

filii, invitánd pre alegătorii acelora la alegere în comuna matră.

§. 16. Oficiul parochial să îngrijesce, ca să fie la îndemână sigilul parohiei, și lista oficiósă despre cei îndreptățiți la alegere, stabilită conform §-lul 5 al Regulamentului congresual din anul 1878 pentru parohii.

Lipsind din ori ce causă o astfel de listă, oficiul parochial în conșlegere cu comitetul parochial este dător a o compune cu tótă consciențiositatea ; ca la întrunirea Sinodului parochial electoral, acea listă să se pótă autentică și folosi la actul votării.

§. 17. În ziua ficsată pentru alegerea deputaților mireni, parochul local celebréză sánta liturgie împreună cu chiemarea Duchului sánt, apoi întrunesc sinodul parochial estraordinariu sub presiul său, dacă nu este protopresbiterul de față, și-l conduce până la constituirea sinodului propriu electoral.

Alegerea.

§. 27 La timpul ficsat (§. 5. b) după terminarea sántei liturgii, împreunate cu chiemarea Duchului sánt, în fiecare comună-bisericescă filiile la olaltă cu matra, se întrunesc sinodul parochial estraordinar pentru alegerea unui deputat mirén.

Localul pentru sinodul acesta póté fi biserică sau școla, seu altă localitate coréspunđătoare.

Sinodul se deschide și lucră la început sub presiul ordinar (parochul local, eventual protopresbiterul său alt preot) se cetesce ordinul consistorial pentru alegere, se cetesce, și în casul provéđut în §. 16 alinea ultimă, se autentică lista membrilor sinodului și se aclude la protocol ; în fine să conștitue sinodul electoral.

Óra când s'a deschis sinodul, se însamnă la protocol.

§. 28. Sinodul propriu electoral se conștitue alegéndu-și un președinte, doi bărbați de încredere și un notariu, — apoi procede numai de cât la însuși actul alegerii de deputat sub conducerea și controla biroului sinodal.

§. 29. Votarea se face în ríndul listei. Numai cei înscriși în listă sunt îndreptățiți la alegere.

§. 30. Ales póté fi acela, care e membru alegătoriu al vre unei comune parohiale din metropolia nóstra ortodoxă română.

§. 31. Forma votării este cea cu graiu viu, seu dacă cer 20 alegători, cea secretă cu ședule.

Óra când se începe votarea să notéză în protocol.

§. 32. Ordinea votării este acésta : președintele seu notariul cetesce din listă cu graiu respicat și pe rínd numele fiecărui alegătoriu ; membri preșenți ai sinodului, cari voiesc, se participe la alegere, vin în persónă unul câte unul, la masa biroului sinodal, în ríndul după cum sunt chieმაți din listă ; fiecare din ei 'și dá votul cu graiu viu, eventual prin ședulă.

Aclamațiunea nu este permisă, de asemenea nu este permis a vota unul în numele altuia present seu absent.

La cas, când alegătorul nu scie întreg numele candidatului, e de ajuns, dacă el va numi său va scrie numele de familie și caracterul candidatului, așa însă, ca identitatea persoanei să nu vină la îndoială.

§. 33. Notariul sub controla președintelui și a bărbaților de încredere petrece în protocolul sinodal voturile date, scriind la fiecare votant numărul curent, numărul din listă, numele alegătorului și în rubrica următoare alătură numele celui individ, căruia alegătorul și-a dat votul.

În loc de numele candidatului nu sunt permise semne indicative, alte indicări, său scurături.

La cas de votare secretă se însemnă în protocol numai numele alegătorilor, ăra ședulele se adună și se păstrează toate pentru actul scrutinului, ce va urma.

§. 34. După ce vor fi votat după listă toți alegătorii prezenți, să mai așteptă o jumătate de oră pentru alegătorii, cari n'au fost prezenți sub decursul votării, și cari venind acum mai pot vota. După expirarea timpului de jumătate de oră, și după ce au votat toți cei ce s'au prezentat în acea jumătate de oră, se încheie alegerea, însemnându-se în protocol timpul (ora și minutele) încheierii.

§. 35. După încheierea votării biroul sinodal numără voturile, ăra la cas de votare secretă, ședulele, cari dacă corespund numărului votanților, se scrutineză, desfăcându-se ele, apoi cetindu-se și numărinduse numele ce le conțin.

Resultatul votării se însemnă la protocol în modul cel mai exact, ca se fie evident, câte voturi a intrunit fiecare candidat.

La cas de votare secretă, ședulele după scrutinare se adună toate la oaltă, se numerizează, și legate bine se pun sub cuvertă, ăr cuverta se sigilează după modalitatea prescrisă pentru sigilarea protocolului, la care ele se alătură.

§. 36. Terminându-se actul alegerii, sinodul electoral designază pre unul dintre bărbații de încredere, care se primescă protocolul sinodului electoral, după ce va fi în totă forma încheiat și sigilat, și la timpul indicat să-l ducă la locul central al cercului, și să-l prezente în persoană comisarului consistorial, făcând acolo parte din colegiul scrutinatoriu pentru cercul întreg.

În cazul când acest delegat al Sinodului electoral ar fi împedat a-și împlini această datorință, are se predee protocolul celui alt bărbat de încredere, ca el să-l prezenteze la timpul și locul indicat.

Despre întreg decursul sinodului electoral se face protocol, care încheiându-se se autentică în prezența alegătorilor, apoi se subscrie de președinte, de bărbații de încredere și de notariu, accludându-i-se lista alegătorilor și eventualmente ședulele de votare.

Mai multe côle în protocol se cos la oaltă și capetele firului cosuturii se pun sub sigil.

Protocolul trebuie să aibă pe pagina subscrierilor două sigile întregi, unul al parohiei, altul al

președintelui său al unuia dintre bărbații de încredere.

Sigilarea făcută după alte modalități se însemnă la protocol împreună cu cauzele ei.

§. 37. Protocolul încheiat, subscris și înștruit se pune în cuvertă împreună cu aclosele lui, și cuverta se sigilează cu cêră, punându-se cele două sigile prescrise pentru însuși protocolul. Dacă nici președintele nici bărbații de încredere nu au sigil, pe cuvertă în amândouă locurile se pune sigilul parohiei. Astfel sigilat protocolul se prevede în loc de adresă cu titlul: „Protocol Sinodului parochial electoral dia comuna N.“ și se predă bărbatului de încredere designat pentru a-l duce la comisariul consistorial, ăra după toate aceste președintele declară sinodul electoral încheiat.

Bărbatul de încredere respective substitutul său, este dator se prezenteze în persoană protocolul electoral la colegiul de scrutiniu.

Acest cerculariu în esemplare recerute se trimite P. T. Oficii protopresbiterale cu însărcinarea, împreună cu câte un formulariu de protocol electoral a trimite câte un esemplariu cu totă grăbirea fie-cărui oficiu parochial subaltern pentru publicare, efectuare și luarea măsurilor prescrise.

Dat în Oradea-mare, din ședința Consistoriului plenariu ținută la 1/13 Noemvre 1893.

Iosif Goldis, m. p.

vicariu episcopesc.

Predică

la ziua Sântului Nicolae, ținută în Oradea-mare de archimandritul *Iosif Goldis*.

„Unuia i-a dat 5 talenți, altuia 2, ăr altuia 1; fiesce căruia după puterea lui; și s'a dus îndată.“
(Mat. XXIX. 15).

Astăzi I. Cr. sêrbăm ziua Sântului Nicolae, prevestitorea născerii mântuitorului nostru Isus Christos. Nicolae pe grecesce însemnă învingătoriu de popóre. Vieța și faptele Sântului corespund intru toate numelui ce-l pörtă, căci a fost unul din fruntașii anteluptători ai bisericii lui Christos, și se amintesc cu mare pietate la toate popórele creștine. După mórtea lui secli întregi au rivalizat provinciile locuite de creștini, care ar poté arêta mai multe biserici sântite pe numele sântului Nicolae. El s'a născut în Asia mică, în orașul Patera, și a devenit episcopul Licieii cu reședința în Mira. Sub Dioclețian împêratul, cu mulți alți creștini împreună a fost aruncat în temniță; dar sub marele Constantin s'a eliberat și și-a câștigat nume nemuritoriu la sinodul ecumenic ținut în Nicea la anul 325 d. Ch. ca contrariu neimpêcat al Arieniilor. Om minunat a fost el, după mărturisirea bisericii; a fost un Ianus creștinesc, carele a sciut trecutul și a preșis viitoriul, având putere miraculoasă în totă activitatea sa. Dărnicia lui mai ales cătră acei sêraci, carii să sfiau a cerși, a fost proverbială; la el în faptă n'a sciut stanga ce

face drépta. Despre el spune istoria, că la trei fete, care din cauza sërăciei erau aprópe de a se prosti-tui, fără a se face pre sine cunoscut, li-a trâmisi atâția bani, încât s'au potut mărita.

Spre învățatură e de sciut, că ântéiul și cel mai mare Nicolae este Dumneđeu, carele voue părin-ților vi-a dat mai multe daruri séu talenți: unuia cinci, altuia doi, ér altuia unul, adecă tot atâția prunci: pentru că acestia sunt daruri dela Dumne-đeu. „Pruncii sunt, pre carii mi-a dăruit Dum-neđeu“ dice Iacob (facere XXXIII. 5). Dar se sciți, că acești talenți vé sunt dați spre a neguțatori cu ei; ca la timp se-i puteți restitui lui Dumneđeu cu dobândă. Ca părinți trebuie să fiți tot atâția Nicolai, și pruncilor vostri așa daruri să le dați, ca prin ele să crească în virtute, ér voue prin aceea să ve căști-gați folos și laudă.

Acele daruri semnificative, cu care după vechea datină creștinescă aveți în ziua sântului Nicolae a suprinde pe pruncii vostri, sunt mai ales *mielul, haina nouă, cartea, sapa, icónele, colacul și ver-géua*.

Rogu-ve să me ascultați!

I.

Mielul este antidot în contra păcatului. Omul flórea câmpului o pune în grădina sa, o grijesce și o nobilitéză, ca desvoltându-se să se bucure de frum-séta și binefăcătorul ei miros; el suportă cu răb-dare lucrul cel greu al câmpului, aruncă scumpa sém-entă în pământ, bucurós sufere frigul și căldura vędënd cu ochii sufletului séménătura înverđită și aria plină cu snopi, ce an să urmeze ca resplat ustenelelor sale. Dar nu este mai rentabil în lume, decât lucrul și jertva ce face pentru pruncii sei, căci nimic nu este pentru părinți mai scump decât prun-cii, sângele și continuitatea vieții lor; pentru orice popor nimic nu este mai însemnat de cât tinerețea și creșterea ei.

Nou născutul prunc trebuie să se crească în sta-rea nevinovăției ca un „*mielușel nevinovat*,” precum a fost „*mielul lui Dumneđeu*” mântuitorul Chris-tos. Dēcă vulturul spre a-și apéra puii sei în contra șerpilor își clădesce și întăreșce cuibul seu pe stâncă: pentru-ce părinții să nu-și apere pruncii de tot ce le póte fi stricățios. „*Fiule*, dice Eclesiastul (c. 21), *fugi de păcat, ca de șerpe. Dinții leului sunt dinții lui, care omórá sufletul omului; ca sabia cu două tășuri, totul e numai stricățione.*”

Oglindă de mărime nemărginită este Dumne-đeirea, și ori-ce facem, tóte se vęd într'insa. Ce lucru scárbos e când în claritatea ei apar lucruri, precum sunt păcatele nóstre. Escesele și minciunile băiétului chiar așa limpede se vęd în ea, ca și în-juriile și crima premeditată a celui maioren. Prunc-ul ca și pământul primăvéra ușor produce nu nu-mai flori și spice, ci și urzici și bolândaică, precum e séménța. Din séménța mică va fi stejaru'. Părin-ții, carii cugetă că puțină însemnatate au sudălmile,

minciunile și escesele đilnice ale pruncilor, să cu-gete și aceea, că precum nu marea cea nemărginită, ci apa cea puțină din lăuntru corăbiei aduce acesteia perire: așa nu reul lățit în lume, ci cel mic încui-bat în inimă, prepară omului stricățione. „*Mici sunt firele de năsip*, dice s-tul Augustin (de decem cor-dis cap. II), *și dēcă vei arunca multe în tunte, ea se cufundă; mici sunt picăturile séu stropii de apă, și totuși ei umplu riurile și îmbórdă cașile; deci nu desconsiderați păcatele pruncilor.*” Nu se póte nega tristul adevér, că părinții de re-gulă au grije, ca pruncii să nu li se bolnăvescă, dar puțin grijesc ca să nu pecătuescă. Sânta scrip-tură (II. Reg. 21) ne spune, că „*Resfa, soția lui Saul, pre fiii sei, când erau restigniți pe cruce, i-a păzit, ca ziua paserile, ér nóptea jérelle sel-batice să nu-i spintece, până ce vor fi dați spre înmorméntare.*” Mulți părinți în đilele nóstre nici atâta grije n'au de pruncii lor cei vii, câtă a avut acésta femee de cei morți ai sei.

II.

Al doilea dar este *haina nouă*, va să dícă o-nestitatea moravurilor. Sânta Scr. (I Reg. c. 2) ne spune, că „*Ana, mama lui Samuil profetul, la đile anumite din an făcea fiului seu câte o tunică și i-o ducea în biserică, unde el era la creșcere.*” Dar încă și mai bine l'a imbrăcat sufletesce prin aceea, că l'a crescut în localitățile casei lui Dum-neđeu: „*Imbrăcatu-l'a pre el cu bună frumséta și l'a incins cu haine de mărire.*” (Is. Sid. c. 45 v. 10). Astfel de tunică fac toți părinții pruncilor sei, dēcă i proved cu moravuri bune. Macrobius, gramaticul roman (430 d. Ch.) scrie în tom, III a Saturnalielor, că „*părinții în vechime aveau da-tină a face pruncilor sei haina pretextată așa, că pe pept era cosută figura inimei, spre învățatură, că dela inimă au să iésă cele descoperite prin vorbă și mișcare.* Plutarch (l. 6) spune, că „*ursóia pre fiii sei, din nascere fórte deformi, atâta-i linge și îndréptă cu limba la ochi, la nări și la tot corpul, până ce aceia 'și capéta forma regulată: Și óre pentru-ce să nu-și formeze și părinții pruncii sei prin svaturi și povățuiri aco-modate, până încă sunt mici? Dēcă e rușinea părin-ților, când pruncii lor umblă nelăuți, sdrénțoși și goi; cu atâta mai mare e rușinea, dēcă pruncii lor sunt nemorali și desfrénați. Mulți părinți imbracă pre copii cu haine frumóse, până când sufletesce i lasă de capul lor; apoi impresiunile copilăriei au urme neșterse și la bătrânețe.*

III.

Al treilea dar e *cartea*, adecă învățătura, în care pruncii până ce încă sunt apți au să se pole-escă. La acésta se reduc vórbele lui Christos, când dícă: „*S'a căđut ție să fi dat argintul meu la schimbători, și venind eu aș fi luat al meu cu dobândă.*” Méșa schimbătorilor, unde dintr'un ban se sporesc mai mulți, este scóla, în care pruncii

capătă învățătură și dau dobândă lui Christos. Răi și leneși slugi ai lui Christos sunt dară acei părinți, carii talenții primiți îi îngropă, séu „*și ascund în mărămă,*“ precum ȳice Luca ev. „*și zac fără nici un folos.*“ Părinții nu lasă pârlog pământul menit spre rodă, când sosese timpul lucrului; și totuși cei mai mulți părinți pre pruncii apți de învățătură nu-i dau la scólă, ci-i aplică la căreri necorespunđătoare, păgubitore pentru ei și pentru societate. Aristippus întrebă fiind despre fiul seu, cum învătă și ce-i va folosi învățătura? el a ȳis: „*de nu-i va folosi altă, cel puțin nu va ședé în teatru ca și pētră pe pētră; și decă altora nu va folosi, cel puțin nu-și va fi sieși spre stricare.*“ Plugariul înțelept nu tae pomii roditori, ca să-și zidescă casă din ei: așa nici pre pruncii talentați și plecați spre învățătură să nu-i aplice părintele la păzirea porcilor séu la lucruri grele necorespunđătoare, ci la studii, ca cu timpul să fie sprijin părinților și spre folos societății; „*Vięta omului sunt pomii câmpului,*“ ȳice Domnul (Deuter. c. 19—20); *numai arborele, pre carele-l cunosci, că nu este roditoriu, pre acela să-l strici și să-l tai, facend dintr'ensul mașină de bătăe contra cetății ce pōrtă resbel cu tine, până ce o vei supune.*“

IV.

Al patrulea dar este *sapa*, adecă lucrul și deprinderea. Acesta o recomandă Isop prin agronomul, carele când era aprópe de mórte, ca să îndemne pre pruncii sei la lucru, i-a chiămat la sine și li-a ȳis: „*Iubiților mei fii, voi ați dori să știți în ce loc e averea mea; eu am făcut ce trebuie să facă un părinte bun; tot ce am putut câștiga prin sêrguința mea voue ve las; acesta avere o puteți afla în via noastră.*“ De loc ce a murit tata, fiii fiesce care apucă câte o sapă și din reputeri sapă, întore și scormolesc tot pământul; ce e drept n'au găsit comóră îngropată, dar pământul fiind prin acesta prea bine lucrat, a adus fórte multă rodă. Și cei mai puternici Imperați și-au dedat pruncii cu lucrul.

Împăratul Severus și-a crescut pruncii afară de oraș în taberă și sub disciplina militară. Octavian și-a deprins fiii în gimnastică și arta militară, ér pre fete în țesutul lănei, la furcă și la cosele. Spartanii pruncilor mai desvoltați nu le dedau altă bucată de mâncare, decât carea o doboriau ei cu săgéta; fiind duși din casa părintescă nu-i reprimiau, până n'au dovedit că pot fi spre onóre părinților și de folos statului. Chiar și dintre animale, *rôndunelele și invătă puii a face cuiburi* (Pier. l. 22). *Vulturii pre puii sei târđii la pradă îi boldesc și lovesc cu ciocul* (Anglicus l. 12, c. 1). Părinții lăsând pruncii în trândăvie, acestia se fac neapți de lucru, moșia părinților câștigată cu sudóre o risipesc, treptat se murdăresc cu păcate, și precum ȳice Solomon înțeleptul, devin „*ca și pământul omului lenios și ca viaa bărbatului nebun, carea a umplut'o urzicile* (prov. 24).

V.

Al cincelea dar sunt *icónele*, adecă esemple dela cei buni, ca acele să le imiteze; dela cei rei ca să le încunjure. *Sara a alungat din casa sa pre Izmail, căci acesta prin icóne séu figuri făcute din tina (lut) lui Isac, a produs scandal și ocașiune spre idololatrie* (Genes. 21). *Romanii des de diminéță trămiteau pre pruncii cei nobili la arcele triumfale ale strămoșilor lor; ca prin vederea armelor și a trofeelor acelora să se însuflețescă spre virtute* (Holcot. în Sap l. 54). Joinville (1821 tom. III). ȳice că: „*Ludovic, sântul împărat și rege al Franciei (1215—1270), carele a avut 10 prunci, nainte de ce se culca, chiăma pruncii sei lângă sine și le istorisia faptele și ȳicerile principilor, atât ale acelora, carii au dus o vięta laudabilă, cat și ale acelora cu vięta ticăloasă, ȳicându-le: sădiți în inimile vóstre vięta celor buni, ca și voi de o parte să fiți mai buni; ér de altă parte să vă puteți reținé dela tótă mișelia.*“ (In eius vita c. 87). Lacedemonenii câte odată își îmbetau pre servitori, ca apoi vomând, legându-se, sărind și facend nerozii în fața pruncilor, acestia prin spectacolul faptelor scandalisătoare, să se ferescă de beție și de asemenea fapte. Părinții trebuie să premérgă cu esemplu. Racul lui Isop nu fără temeiu a ȳis mamei sale, când acesta l'a înfruntat pentrucă merge înderept: „*I praesequar!*“ adecă: *mergi tu înainte, eu îți voi urma?* Pruncii în ȳilele nóstre mai întéiu cunosc cărțile de joc, de cât cele de scólă, mai mult cunosc pe 7 ochi, decât 7 taine ale legii, mai mult pe ȳecița decât cele 10 porunci, mai mult pre arșeu și clop de cât icónele sfinte; când scie vorbi, scie și sudui, scie mai întéiu a jura decât a să ruga. Acesta de acolo vine, că pruncii mult mai bine observă slăbițiunile părinților, de cât ce am și cugeta.

VI.

A șesa e *colacul*, colacul e semnul și dovéda iubirei. Școlasticul Anselmus (1033—1109) ȳice părinților: „*decă doriți a provedé pruncii cu cele mai bune moravuri, e trebuința ca iubirea vóstra să o împreunăți cu asprimea disciplinei.*“ Colacul să fie gătit cu puțină acrélă. Așa a făcut Carol cel mare, carele a întemeiat academia din Paris, și încă dóue seminare, unul pentru fiii nobililor, altul pentru fiii plebeilor (țéranilor). Peste câțva timp cercetând șcólele alumnilor sei, și esaminându-i, a văđut că fiii țéranilor învătă mai bine: i-a lăudat și încurajat promițendu-le, că din ei va face Cancelari, prefecți de curte, consiliari și președinți; a lor vor fi episcopiile, prepositurile și cele mai bune parochii. Venind apoi la nobili, carii arétaseră mai puțin sporiu, i-a dogenit și amenințat, că nu numai nu i-va promova, dar le va pune pedeci, ca unora ce nu sunt vrednici de protecțiunea densusului; și așa pre toți i-a admoniat și îndemnat. Multe facultăți preclare au bătéii, care prin educațiune cu timpul ar folosi mult

societății. Dar de multe ori aspră și tirănia părinților mai tare i selbăticesce, și li se întemplă, ce s'a întâmplat cu Bucefal, calul lui Alesandru cel mare. *Fîind încă prunc tiner Alesandru, scrie Curtiu, (l. 1), a vedut cum calul prin tractare dură mai mult se selbăticesce, a đis: „Pentru ce prăpădesc acei ómeni calul, netractându-l cu blandéța?” și așa cu o modalitate deosebit blândă a potut îmblândi calul, l'a încălecat ușor și a făcut să fugă încătr'o a voit Alesandru. Așa Temistocles, care în tinerețe a fost fórte cerbicos, fiind ca bărbat admirat pentru afabilitatea și blândéța sa, a đis: că și mánzii cei selbătici se pot îmblândi.*

VII.

Încă un dar decoréză pomul stului Nicolae și acela e vergéua: simbolul disciplinei. *„Nu cruța copilului mustrarea, đice înțeleptul Solomon (prov. XXIII. 13.), căci de-l vei bate cu vergéua nu va muri; ci vei scăpa sufletul lui dela perire.”* Ce n'ar face o mamă, ca să-și potă mântui pre feciorul său judecat la furci! Chiar așa trebuie să facă ca să-l scape dela mórtea sufletuscă. *Puterea vindecătoare a plantei fraxinella au învățat'o ómenii dela cerbi spre a trage săgéta din corp, căci decă mîncă acésta plantă, atunci săgéta ese ușor (Plinin L. 8, c. 27). „Dar disciplina e mult mai prețioasă, đice Înțeleptul, căci vindecă ranele sufletului, și trage pedépsa urmată din păcat, și sufletul dela perire. Să nu fie însă vergéua de fer, căci cea de fer este vergéua mániei, ci să fie a disciplinei, adecă pedépsă moderată.” (prov. XXII. 15 și 6). Decă nu vor aplica părinții vergéua acésta față de prunci, atunci „Dumneđeu i va mîna cu vergéuă de fer” (psalm. 2.) „Vergéua lui Moise, până a ținut'o în mîna, a făcut minuni, dar când a lăpedat'o, s'a făcut șerpe” (Exod. 4).*

Decă vei țene asupra pruncului vergéua ca un „memento”, ea va rămăne numai vergea, și pruncul nu va muri; dar decă o vei lăpeda, va deveni șerpe, și pruncul va muri.

Dar precum au fost intrecut, așa și în đilele nóstre sunt casuri, că pruncului nu-i pasă nici de dogenă nici de vergéuă; când il strigă, mai virtos mamă-sa, el întórce spatele; de amenințări și bate joc; prin sbiciu și vergéuă devine încă tot mai cerbicos; lui Dumneđeu nu voesce a se ruga, séu decă se rógă, se rógă când lui-i place; încungiură biserica și scóla; părinții il cértă necontentit, și vedënd că larma, dogéna ma și bătaea nu folosesc, încep a despera; căci sé-l lapede dela sine, ca pre un necorigibil, inima părintescă nu-i lasă.

A despera însă nu e nici virtute nici lucru creștinesc. — Columella, contemporanul lui Seneca filosoful în opul său „De re rustica” recomandă un metod sigur de a îmblândi și pre boul cel mai selbatic. *Când vedeți — đice el — că boul în decursul lucrului d. e. pe brazdă stă în loc, și nici de cum nu voesce a se mișca mai departe, atunci*

voi să nu vă întăritați asupra lui, nici nu-l bateți, că prin acésta de fel nu va succede a-l desvêta dela cerbicosă-i trândăvie; ci faceți așa, că-i legați cu funea tóte patru picioréle, apoi-l trântiți la pămént pe locul unde s'a arétat îndărêtnic, și-l lăsați să zacă acolo culcat totă điuă. Lui îi va fi fóme și sete; atunci se va svércoli pe pămént și se va opinti din resputeri a se deslega și a se scula; va începe a geme și a sbiera dureros, ca și când ar voi să cêră iertare; dar lăsați-l să sbiere și să rîcnéscă; voi continuați lucrul și nu-l deslegați până sêra; atunci veți vedé, că nu e mai mult selbatic și îndărêtnic, ci blând si ascultătoriu ori în cătr'o il veți mîna.

Acest metod póte servi și părinților ca remediul ultim și mai potrivit spre a aduce la ascultare pre pruncii cei neascultători și înrêutățiți, cărora dogéna și pedépsa trupescă nu le mai folosesc. Să-i înaresteze peste điuă întregă, să nu le dee de mîncat și de beut; lese-i să plângă și să sbiere cât le place; să continue a-i pedepsi cu epitimia și cu postul acesta, până atunci până ce vor fi ascultători și resoluți a părăsi vițiile și vor đice ca și fiul cel rătécit: *„Părinte, păcătuit'am la ceriu și înaintea ta, și nu mai sum vrednic a me chiama fiul têu (Luca XV. 21).*

Dee-le apoi învățătură, precum a dat Tovie fiului său, đicënd: *„Adu-ți a minte de Dumneđeu în tótă viața ta; feresce-te de păcat și nici când în contra poruncilor lui Dumneđeu să nu greșesci. Fi purerea îndurătoriu. De ai mult, dá mult; de ai puțin, dá din cel puțin cu inimă bună. Mai pre sus de tóte te feresce de esces... Nici în inima ta, nici în gura ta sumeția să nu stăpânéscă, căci acésta e începutul ruinării. Celui ce ți-a lucrat dá-i simbria, și nimic să nu rețéni din plata lucrătorului. Ce ție nu ți-ar plăcé ca altul să-ți facă, nu face nici tu altuia. Cere svat totdeuna dela cei înțelepți. Măresce nêncețat pre Dumneđeu: rógă-l ca să te povățuéscă, și în tóte propusurile tale numai pe El te razemă. Aceea se nu te supere, fiul meu, că suntem seraci: destule bunuri vom avé, decă ne vom feri de păcate și vom face fapte bune.” (I. 10).*

Îngrijiiți-ve dar părinților de crescerea pruncilor vostri până încă nu e târđiu; îngrijiiți-ve de ei că sunt sângele și carnea Vóstră, sunt daruri primite dela Dumneđeu, pentru care veți da socótă; faceți-ve vrednici, ca voue să ve rêsune cuvintele Mântuitorului: *„Bine slugă bună și credincioasă, de puțin ai fost credințios, preste multe te voiu pune, întră întru bucuria Domnului têu!”*

I. Cr. Astăđi în điuă sântului Nicolae, sêrbăm aniversarea marelui binefăcătoriu N. Zsiga. Decă e merit pentru un părinte care și cresce bine familia sa, față de care atât legile naturali cât și cele positive îi impun deosebite dëtorințe: nemésurat mai mare e meritul aceluia, care prin sacrificiele sale

umanitare promovă cultura tinerimei, pe care se edifică viitorul unei societăți. Binemeritat e Nicolae Zsiga de națiunea și biserica noastră; binemeritat e în deosebi de voi, iubită tinerime din fundațiunea Zsigăenă. El a fost trimis dela Dumneșeu, ca să Ve dea Văue pânea de toate ăilele; aveți dar a mulțami după Dumneșeu mai mult acestui mecenate al vostru. Căutați, iubită tinerime, chiar în această sântă biserică, și poteți vedé bătrâni, bărbați juni, tineri, carii numai nemuritoriului N. Zsiga au să multămescă, că astădi ocupă în societate loc atât de onorific.

Toți doriți și voi să aveți viitoriu și să fiți fericiți; viitoriu și fericirea văstră însă cei mai mulți nu le-ați poté ajunge fără de beneficiul fundațional.

Aduceți-ve dară a minte cu pietate de fericitul N. Zs. Când vă rugați lui Dumneșeu, nici odată să nu întrelăsați a ve ruga pentru sufletul marelui vostru binefăcătoriu. *Ingrato homine nihil peius in terra*: Recunoscerea însă trebuie în faptă să o dovediți în tot decursul vieții, ca să fiți români buni, iubitori de țară și apărători zeloși ai bisericei noastre, pentru care fericitul și-a jertfit însămnata sa avere câștigată în decursul vieții.

Fie-vă măréta umbră a nemuritoriului vostru binefăcătoriu, model de virtute, și darul lui Dumneșeu va fi cu voi.

Pentru apărarea caracterului confesional al școlilor noastre.

A fost, și este pentru noi în timpul, în carele trăim, — o adevărată mângăiere, că în toate comunele bisericesci, aparținătoare la jurisdicțiunea Consistoriului eparchial din Arad am potuto susține caracterul confesional al școlilor noastre.

În fața acestui fapt publicul nostru, precum ni-se scrie din mai multe părți, a fost neplăcut surprins prin împrejurarea, că ăilele trecute s'au publicat prin jurnale unele arătări din partea organelor administrative ale statului, că la cercetarea mai multor școle de ale noastre, în unele din ele s'ar fi aflat scăderi.

Aceste scăderi s'au comunicat și cu autoritatea noastră diecesană, cu recercarea de a-le delătura în termin preclus sub urmările legii.

Nu scim, dacă scăderile arătate de numitele organe cu privire la unele școle ale noastre, există, seau nu. Ceea ce scim noi până acum despre școlile noastre este: că ele în anii trecuți au funcționat cu bun succes, precum și că din partea venerabilului Consistoriu eparchial aradan și în anul acesta întocma ca și în anii trecuți, s'au luat toate precauțiunile și dispozițiunile de lipsă, ca școlile noastre să-și facă datorința în deplină măsură.

Poporul nostru a înființat, și susține cu grele sacrificii școlile sale elementare. Și atât poporul, cât și organele administrațiunii noastre scolare, de sus până jos, sunt deplin pătrunse și însuflețite de

însemnătatea, pe carea o-are școla pentru desvoltarea noastră ulterioară și pentru înflorirea patriei. De aceea nu ne putem închipui, ca pe acest teren să fie vre un organ, seau factor, carele să nu-și împlinescă în deplină consciință datorința.

Vom face deci în fiecare ăi, învățatori, preoți, comitete parochiale, și în genere administrațiunea scolară, tot mai mult pentru înflorirea și înaintarea școlilor noastre. O vom face acésta, pentru că pricepem, și voim a înainta cu pași repeși și cu deplin succes pe terenul cultural.

Când constatăm acésta, nu putem, ca să nu amintim tot de odată, că factorii, dela cari depinde în prima linie înaintarea și viitoriu școlilor noastre sunt: învățatorii și preoții. Cu acești factori vorbim, și-ii avisăm, și rugăm și de astă dată, și anume și din incidentul arătat mai sus, că ținând cont și împlinind cu totă esacitate dispozițiunile emanate din partea superiorității diecesane să lucrăm tot mai mult și cu mai multă putere la progresul, pe carele cu drept cuvânt îl-ascéptă biserica și poporul dela o mănăsă activitate a școlilor noastre confesionale.

D I V E R S E.

* *Te-Deum*. Dumineca trecută din incidentul aniversării ăilii anomastice a Majestății Sale Împărătesei și Reginei noastre Elisabetha s'a oficiat în biserica catedrală din Arad prin preoțimea din localitate un *Te-Deum*, ridicându-se rugăciuni către Cel Atotputernic pentru îndelunga viață și sănătate a Majestaților Lor augustilor nostri Suverani și a întregii auguste Case domnitore.

* *Conferință a Episcopilor romano-catolici*. Primatele țerii a conchemat pe 30 Noemvre membrii Episcopatului romano-catolic la o conferință, în care se va discuta ținuta episcopatului față de proiectul guvernului pentru introducerea căsătoriei civile.

* *Calendarul tipografiei noastre*, care an de an se tipărește în tot mai multe exemplare, a obținut și în anul acesta din partea familiilor române o primire dintre cele mai căldurose, — probă, că calendarul tipografiei noastre e o carte bună și folositoare. După ce acest calendar e aprópe epuizat, ținem a avisa publicul român, că la Administrațiunea tipografiei noastre mai sunt încă puține exemplare nedesfăcute, și prin urmare cei ce doresc să-1 mai aibă, sunt avisați a grăbi cu comanda.

C o n c u r s e.

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătorești din **Ohaba-sărbescă**, inspectoratul Lipovei, se escrie concurs cu termin până la **5/17 Decemvre a. c.**

Salariul anual împreunat cu acésta stațiune învățătorească este:

1. În bani numerar 300 fl. v. a. (600 coróne).
2. Pentru conferință 8 fl.
3. Scripturistica 3 fl.
4. 24 metri lemne, din care are a se încălzi și sala de învățământ.
5. Cortel liber cu intravilanul școlii.

6. 4 iugere pământ, parte arător, parte fânaț.

7. Dela înmormântări unde va fi poftit 20 cr.

Doritorii de a ocupa această stațiune sunt avertizați, ca recursele lor ajustate cu documentele legale și adresate comitetului parochial din Ohaba-sârbescă, a le subșterne până la termenul susindicat, subscrisului inspector școlar în Lipova (B.-Lippa); precum și a se prezenta în vr'o Duminecă ori sârbătore în sfânta biserică din Ohaba-sârbescă spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Ohaba-sârbescă 24 Octomvre v. 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: VOICU HAMSEA, m. p. protopresv. și inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea postului vacant de învățător în școala confesională gr. or. rom. din Jabar, comitatul Caraș-Severinului, se escrie concurs cu termen de alegere de 30 de zile dela prima publicare în „Biserica și Școala.”

Emolumentele sunt: în număr 260 fl.; pașal de scris 5 fl.; pentru conferințe 12 fl.; pentru 8 orgii de lemne, din cari se încălzește și școala, 48 fl.; în bucate 15 centenare metrice, parte grâu, parte cucuruz; 2¹/₂ pământ arătoriu; locuință liberă cu jumătate juger grădină pentru legume, și câte 20 cr. dela mormântările, unde va fi poftit.

Recursele cuviincios ajustate se se trimite părintelui protopresbiter tractual George Crăciunescu în Belincz u. p. Kiszető; având recurenții în vre-o Duminecă, ori sârbătore a-se prezenta în s. biserică din loc, spre a-și arăta desteritatea în tipicul și cântările bisericesci.

Recurenții deprinși în arta musicală, încât se potă instrui și conduce corul vocal local: vor fi preferiți.

Din ședința comitetului parochial, din Jabar, ținută la 24 Octomvre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: G. CRĂCIUNESCU, m. p. protopop, insp. cerc. de școle.

—□—

Se escrie concurs pentru deplinirea parochiei vacante de clasa III în Ateaș, tractul Tincei, cu termen de alegere pe 1/13 Decembre a. c.

Emolumentele sunt:

1. Casa parochială cu intravilanul.
2. Pământurile parochiale peste 16 jug. à 15 fl.: 240 fl.
3. Birul preoțesc peste 100 vici, grâu și cucuruz à 5 fl. chiblu: 125fl.
4. Venitul stolar anual 100 fl.

De tot 465 fl.

Competenții vor avé a-și trimite recursele provédute cu documentele necesarii până la termenul espus, subscrisului protopresv. în Cefa (Cséffa, cott. Bihor), prezentându-se până la alegere în biserică din Ateaș spre a-și arăta desteritatea în cele rituali.

Ateaș 5/17 Sept. 1893.

Comitetul parochial.

Cu șcirea și învoirea mea: IOSIF VESSA, m. p. protopresv. Tincei.

—□—

Se escrie concurs pe stațiunea vacantă învățătorescă din Cuied, com. Arad inspectoratul Silindia.

Emolumentele sunt:

- 1) 200 fl. v. a. dela comună preliminar în spesele cultului.
- 2) doue chilii pentru locuința învățătorului și una grădină de legumi.
- 3) 1/2 sesiune de pământ parte arător parte fânaț carele aduce la an un venit de 100 fl. v.
- 4) 12 stângeni de lemne din cari are a-se încălzi și sala de învățământ.
- 5) 10 fl. v. a. pentru conferințele învățătoresci.
- 6) 10 fl. v. a. pentru scripturistică.
- 7) 20 fl. v. a. pentru curatorat.
- 8) Dela înmormântări stolele indatinat.

Reflectanții au a-și înaintă petițiunile cel mul până la 21 Noemvre a. c., adeca: la Intrarea în biserică când va fi și alegerea, la Onoratul d. Acsentiu Chirila inspector școlar în Silindia, posta ultimă (Silingyia).

Dela recurenți se poftesce ca se producă testimoniu preparamandial și testimoniu de calificățiune și până la alegere se se reprezenteze întru una din dumineci ori sârbători în sfânta biserică pentru a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat în Cuied, la 24 Octomvre 1893.

Cu învoirea comitetului parochial:

Georgiu Ștoia, m. p.

preot, ca președinte comit. par. din Cuied.

În conțelegere cu mine: ACSENTIU CHIRILA, m. p. preot, și inspector școlar.

—□—

Pentru îndeplinirea definitivă, a postului învățătoresc dela școala conf. rom. gr. or. din com. biserică Grossi în protopresb. Lipovei, declarat de vacant cu decisul Pré Ven. Const. dto 5 Octom. a. c. Nr. 4713/1893, se escrie concurs cu termen de alegere, pe ziua de 6 Decemvre a. c. v.

Pe lângă următoarele emoluminte. În naturale: 1) Cortel liber și intravilanul școlei de sub Nr. c. 11 de 1200 org. cuadr., apoi grajd pentru vite. 2) Patru jugere pământ, tôte fânaț. 3) 60 măsurii de encuruz în bômbe 4) Patru orgii de lemne pentru învățătoriu, și alte patru pentru încălzițul salei de învățământ. În bani 5) 182 fl. v. a. 6) 5 fl. v. a. pentru conferință.

Care salar învățătoriu ales, îl va căpăta numai dela 1 Ianuarie 1894. v. până aci va primi sălariul de după preliminarul cult. pro 1893, și se va întări prin Pré Vener. Consist. de învățătoriu definitiv pe numitul post, numai după 2 ani de probă, socotiți dela ziua de alegere.

Recurenții vor avé recursele lor a-le ajusta cu tôte documentele legali, și adreșându-le comitet. paroch., se se subșternă inspectorului de școle Demetriu Marcu în Birchiș (comit. Caraș-Severin)

Apoi fiind-că alesul învățătoriu va avé ca se împlinescă și datorințele cantoralii fără altă remunerațiune, se poftesce dar dela recurenți, că până la ziua de alegere se se prezente în vre-o Duminecă ori sârbătore, spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericesci.

Grosi, în 23 Octombre 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu DEMETRIU MARCU, m. p. inspector cerc. de școle.

—□—